

ШАҲАР
ИЖТИМОИЙ-
СИЁСИЙ
ГАЗЕТАСИТОШКЕНТ
ОҚШОМ

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 16 (9.360) 2000 йил 7 февраль, душанба

Сотувда эркин нархда

Қурилиш

ИНСОН ХОТИРАСИ
УНУТИЛМАЙДИ

Ўтган йили пойтахтимизнинг бош майдонида бунёд этилиб, 9 май — Хотира ва Қадрлаш кунинда ҳамшаҳарларимиз дилида фахрлининг туйгуларини жўш урдиран, айни пайтда ҳақиқий зиёратгоҳга айланган Хотира мажмуи ва у ерда қад ростлаган Мотамсаро она ҳайкали халқимиз қалбига ўчмас из қолдиргани, шубҳасиз. Ушбу кулларда Юнусовд тўманининг Амир Текур кўчасида қурилиш жадал суръатларда бошланган мустабид тузум пайтидаги қурбонлар хотирасига бағишланган мемориал ҳам келгусида муқаддас қадимжордан бирига айланиши шубҳасиздир.

Бунинг учун ушбу қурилиш майдонида бош пудратчи — "Шаҳарийқурилиш-таъмир" трестининг 1-қурилиш-таъмир бошқармаси бунёдкорлари ҳамда бир нечта ёрдамчи пудратчилар гайрат билан меҳнат қилишмоқда. 100 нафарга яқин қурувчи Тошкент шаҳар меъморчилик ва шаҳар қурилиш бош бошқармаси меъморларининг "Тошгипрогор" мутахассислари билан ҳамкорликда яратган лойиҳасига кўра қад ростлайдиган ушбу мажмуада бирин-кетин тайёргарлик ишларини бошлаб юборишди.

Шуни алоҳида таъкидлаш лозимки, 12 гектардан ортиқ майдонни эгаллайдиган бу зиёратгоҳ марказида бунёд этиладиган қўшқа ёдгорлик ўрнатиш кўзда тутилган. Бу майдонга кўрк бағишловчи фаввора ҳамда кўприклар, йўлқалар ўзига хос дид билан қурилади. 26 минг квадрат метрдан ортиқ майдон эса кўка-

ламзорлаштирилиб, гуллар ва манзарали дарахтлар ўтказилади.

Ана шу ишларнинг барчасини кўнгилдагидек амалга оширишда ёрдамчи пудратчилардан "Паркентсувқурилиш", "Тошмуҳандисқурилиш", "Кўприққурилиш" трестлари, "Метроқурилиш" бошқармаси, "Тошшаҳарчир" бирлашмаси бунёдкору пардозловчилар, мрамр-гранит ўрнатувчи-ю пайвандчилар, ҳайдовчи нурчилар бир ёқадан бош чиқариб меҳнат қилишади.

Зимманимизга юкланган вазифа ниҳоятда масъулиятли ва шарафли эканлиги билан фахрлиниб ишляпмиз, — дейди бош пудратчи 1-қурилиш таъмир бошқармасининг бош муҳандиси Акмал Рихсиев. — Бугун ишларимиз анча қизғин паллага кирди. Бошқармаимиздан 60 нафар қурувчи шу ерда кундалик ишларини ортиги билан бажаришмоқда. Ҳадемай уларнинг сафи ёрдамчи пудратчилар ҳисобига икки-уч баробарга ортади. Махмуа қурилишини 9 май арафасида якунлаб, ҳамшаҳарларимиз учун байрамга ажойиб совға ҳозирлаймиз.

Мажмуа қурилишида меҳнат қилаётган ҳар бир қурувчи қаттагон қурбонлар руҳини шод этиш мақсадида ўзгача гайрат кўрсатишмоқда.

Шарофат БАХРОВА.

СУРАТЛАРДА: геодезист Алексей Пилиш ва бригада бошлиғи Ферат Измайлов (чапда) бамаслаҳат ишлашмоқда; қурилиш майдонида.

Рустам Шарипов олган суратлар.

ДАВР САДОСИ

БАРЧА МАНБАЛАРДАН ОЛИНГАН СЎНГИ ХАБАРЛАР

МАМЛАКАТИМИЗДА

- Навоий кон-металлургия комбинати жамоаси халқлар ўртасидаги дўстликни мустаҳкамлаш, минерал хом ашё ресурсларидан самарали фойдаланиш, етакчи хорижий компаниялар билан ҳамкорликни мустаҳкамлаш, экспорт салоҳиятини кучайтиришга қўшган муносиб ҳиссаси учун Президентимиз Фармонида биноан "Дўстлик" орден билан мукофотланган эди. Зарафшон шаҳридаги "Олтин водий" маданият саройида Ватанимиз ана шу юксак муқофотни тантанали топишриш маросими бўлиб ўтди.
- Республика Давлат солиқ хизмати идоралари раҳбарларининг икки кунлик йиғилиши очилди.
- Мамлакатимизнинг барча олий ўқув юртиларида талабалар янгидан жорий этилган 12 соатли ўқув курсини ўргана бошлайди. Мазкур курс Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримовнинг иккинчи қаҳриқ Олий Мажлисининг биринчи сессиясида қилган маърузасини ўрганишга бағишланган.
- Ўзбекистон Бадий академияси бошқарув кенгашининг ўтган йил якуни бўйича йиғилишида Бадий академия раиси Т. Қўзиёв ҳисоботи тингланди.
- Ўзбекистон амалий санъат музейида тасвирий санъат асарлари кўргазмаси очилди.
- Ўзбекистонлик 20 нафар талаба — бакалавр шу йил сентябрь ойидан бошлаб таълимни Япониядаги олий ўқув юртиларида давом эттиради. Республикаимиздан борган талабаларга стипендия тўлаш бўйича лойиҳани амалга ошириш учун ажратилган 127 миллион иен миқдоридagi

Тошкент шаҳар ҳокимлигида
МАЪНАВИЯТИМИЗ
ЮКСАЛИШДА

Тошкент шаҳар ҳокимлигида Маънавият ва маърифат Тошкент шаҳар кенгаши аъзолари, туман ҳокимлари ва уларнинг ўринбосарлари, академик лицейлар ва коллежлар, шаҳар Халқ таълими бош бошқармаси раҳбарлари иштирокида Маънавият ва маърифат пойтахт кенгашининг жорий йилдаги дастлабки йиғилиши бўлиб ўтди. Анжумани Тошкент шаҳар ҳокимининг ўринбосари, Маънавият ва маърифат шаҳар кенгаши раисининг ўринбосари Рихситилла Ақромов олиб борди.

Дастлаб Маънавият ва маърифат Тошкент шаҳар кенгашининг 1999 йил туртинчи чорак иш режаларининг бажарилиши юзасидан шаҳар кенгашининг масъул котиби Садир Салимов ҳисобот маърузаси қилди.

— Ўтган давр мобайнида Президентимизнинг 1999 йил 3 сентябрдаги "Республика Маънавият ва маърифат кенгашини қўллаб-қувватлаш тўғрисида"ги Фармонларидан келиб чиққан ҳолда ўз режаларимизни тузиб фаолият кўрсатдик, — деди жумладан нотиқ. Ташкилий жиҳатдан ушбу Фармонга мос равишда туман ҳокимлари раислигида жойларда Маънавият ва маърифат кенгашлари тузилди, шаҳар кенгашининг Низоми ишланган, тасдиқдан ўтди. Ўтган муддат ичида маънавий кадрларимизни тиклаш ва ўзгичиришни аниқлаш, Президентимиз сиёсатини халққа тушунириш, ёш авлодни урф-одатларимизга ҳурмат ва Ватанга садоқат руҳида тарбиялаш борасида кенг кўламлигида тadbирлар ўтказилди. Жумла-

дан, давлатимиз рамзлари қабул қилинган кунлар, Республика Конституцияси кўни, Давлат тили қабул қилинган, 10 йиллиги юзасидан ранг-баранг тadbирлар ташкил этилди. "Маҳалла", "Нуроний", "Қамолот" жамғармалари билан ҳамкорликда Ўзбекистон Республикаси Президенти ва Олий Мажлис депутатлигига сайловларда сайлов округлари ва участкаларида фаол иштирок этиди. Олий ўқув юртиларининг турли факультетлари ва ётоқхоналарида ошқора руҳда, савол-жавоблар тарзида диний-экстремизм ва ёшлар тарбияси мавзусида давра суҳбатлари ўтказилди.

Сўнг йўл қўйилган айрим камчиликлар ҳусусида тўталаб ўтилган, Маънавият ва маърифат шаҳар кенгашининг 2000 йилга мўлжалланган иш режаси баён қилинди.

Ҳисобот ва Маънавият ва маърифат кенгашининг жорий йилдаги иш режалари юзасидан муҳокамаларда Тошкент шаҳар ҳокими ўринбосари, Маънавият ва маърифат шаҳар кенгаши раиси ўринбосари Э. Эрнараров,

Дилшод ИСРОИЛОВ.

Халқимиз маънавияти ва маърифати-га бўлган эътибор кундан-кунга ошмоқда. Чунки маънавияти бой халқ қудратли, чуқур салоҳиятга эга бўлади.

Маънавият ва маърифат кенгаши биносида Президентимиз Ислам Каримовнинг иккинчи қаҳриқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг биринчи сессиясида сўзлаган "Озод ва обод Ватан, эркин ва фаровон ҳаёт — пировард мақсадимиз" мавзусидаги маърузаси моҳиятини алоҳида тушуниришнинг илмий-амалий, маънавий-маърифий йўналишлари муҳокамасига бағишланган давра суҳбати бўлиб ўтди.

Йиғилишда туман хотин-қизлар кўмиталари раислари, республика ва шаҳар Маънавият ва маърифат кенгаши аъзолари, маҳалла оқсоқоллари иштирок этидилар.

Давра суҳбатини республика Маънавият ва маърифат кенгашининг масъул котиби А. Болиев кириш сўзи билан очиб, Президентимиз маърузалари бўйича фикр-мулоҳазаларини билдириб, миллий кадрларимизни тиклаш, ўзгичиришни аниқлаш, миллий гоя ва мафқурани шакллантириш,

шунингдек, маънавият ва маърифат ишларини кенг омма орасида тарғиб қилиш, эртанги истиқболимиз ҳақида, Ватан тақдир ўзимнинг тақдирим, деган гояни илгари суриш муҳимлигини айтиб ўтди.

Республика Маънавият ва маърифат Кенгаши раҳбарининг ўринбосари С. Олимов "Маънавият соҳасидаги вазифаларнинг аҳамияти", Ҳукукий-маърифат тарғиботи маркази директори У. Бозоров "Суд-ҳуқуқ соҳасидаги вазифаларнинг моҳияти", шаҳар Маънавият ва маърифат шаҳар кенгашининг масъу-

л котиби С. Салимов "Давлат қурилиши ва бошқаруви ҳамда иқтисодий соҳадаги вазифалар" мавзусида маъруза қилдилар. Мамлакатимизда бошқа соҳалар билан бирга маънавият ва маърифатга ҳам кенг эътибор қаратилиб, ушбу соҳада миллий гояни одамлар онига сингдириш, Ўрт-бошимизнинг бу соҳада еттига устувор йўналиш бўйича олдимизга қўйилган муҳим вазифалар долзарб масала эканлиги айтиб ўтилди.

Давра суҳбатиде Тошкент шаҳар ҳокимининг ўринбосари Рихситилла Ақромов иштирок этди.

Дилором ИКРОМОВА.

Тadbирлар
ДАВРА СУҲБАТИ

ДАВР САДОСИ

БАРЧА МАНБАЛАРДАН ОЛИНГАН СЎНГИ ХАБАРЛАР

МАМЛАКАТИМИЗДА

- Навоий кон-металлургия комбинати жамоаси халқлар ўртасидаги дўстликни мустаҳкамлаш, минерал хом ашё ресурсларидан самарали фойдаланиш, етакчи хорижий компаниялар билан ҳамкорликни мустаҳкамлаш, экспорт салоҳиятини кучайтиришга қўшган муносиб ҳиссаси учун Президентимиз Фармонида биноан "Дўстлик" орден билан мукофотланган эди. Зарафшон шаҳридаги "Олтин водий" маданият саройида Ватанимиз ана шу юксак муқофотни тантанали топишриш маросими бўлиб ўтди.
- Республика Давлат солиқ хизмати идоралари раҳбарларининг икки кунлик йиғилиши очилди.
- Мамлакатимизнинг барча олий ўқув юртиларида талабалар янгидан жорий этилган 12 соатли ўқув курсини ўргана бошлайди. Мазкур курс Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримовнинг иккинчи қаҳриқ Олий Мажлисининг биринчи сессиясида қилган маърузасини ўрганишга бағишланган.
- Ўзбекистон Бадий академияси бошқарув кенгашининг ўтган йил якуни бўйича йиғилишида Бадий академия раиси Т. Қўзиёв ҳисоботи тингланди.
- Ўзбекистон амалий санъат музейида тасвирий санъат асарлари кўргазмаси очилди.
- Ўзбекистонлик 20 нафар талаба — бакалавр шу йил сентябрь ойидан бошлаб таълимни Япониядаги олий ўқув юртиларида давом эттиради. Республикаимиздан борган талабаларга стипендия тўлаш бўйича лойиҳани амалга ошириш учун ажратилган 127 миллион иен миқдоридagi

ЖАҲОНДА

- **Кеча** Кобул-Мозори Шариф йўналиши бўйлаб учувчи Афғонистоннинг "Ариан" компаниясига қарашли "Бонинг-727" йўловчи самолёти бортдаги 178 йўловчиси билан тўсатдан қулатув экранда кўринмай қолди. Бироқ орадан маълум муддат ўтиб, у мамлакат ташқарисида бўлган ҳолатда экранда қайта жонланди. Самолёт йўналишини ўзгариштириб, етарли ёнилғи ва озиқ-овқат маҳсулотлари қамлаш мақсадида Тошкент, Ақтобинск, Москва аэропортларига қўниб ўтди. Маълум бўлишича, самолётни қўлга олган террорчилар 1997 йилда толиблар томонидан ҳибсга олинган, толибон қўчларининг ашаддий душмани Ҳирот вилоятининг губернатори Исмоил-хонни озод этиш талаби билан чиққан эканлар. Тошкент ва Ақтобинскда олиб борилган музокаралардан сўнг самолётдан 14 киши тушириб қолдирилган. Эрталаб Москвадан учиб кетган самолёт Буюк Британия ҳаво кенгликлариде учиб юрибди.
- **Бугун** Киргизистон Бош вазири А. Муралиев уч кунлик расмий ташрифи билан Японияга жўнаб кетди. У ташриф давомида Япония Бош вазири К. Обути билан музокара олиб боради ва иқтисодий ҳамкорлик бўйича қўшма хайъат йиғилишида қатнашади.

ТОШКЕНТДА НАВОИЙХОНЛИК
КУНЛАРИУЛУҒ
МУТАФАККИРГА
ЭҲТИРОМ

битилган қўшиқларга рақслар саҳналаштирилди. Ҳар бир гуруҳ деворий газеталар чиқаришди. Ҳазиллар ва деворий газеталар танлови ўтказилди.

Буюк мутафаккир ва давлат арбоби, бобомиз Алишер Навоий таваллудининг 559 йиллигига бағишлаб қатор ўқув юртиларида Навоийхонлик кунлари бўлиб ўтмоқда.

Жумладан, Тошкент тижорат техникумида ҳам "Улуғ мутафаккирга эҳтиром" деб номланган тadbир бўлиб ўтди.

Талабалар улуғ аллома асарларидан саҳна кўри-нишларини маҳорат билан ижро этдилар, ғазалларига

— Бу билан талабаларимиз улуғ бобомизга бўлган ҳурмат ва эҳтиромлигини баён этдилар, — дейди техникум "Маънавият ва маърифат" бўлими бошлиғи Мавлуда Абдуқодиорова, — чунки шеърят мулкнинг султони Алишер Навоийнинг миллимиз маданияти ва маънавиятидаги буюк хизматларини, ижодий меросини ёшларимиз юксак қадрлайдилар.

Бўлиб ўтган тadbир йиғилганларда чуқур таассурот қолдирди.

Шоира МУҲАМЕДОВА.

ТИЛЛАРДА АЛЛОМА
МАДҲИ

Ўзбек адабиётининг асосчиси, халқларвар, инсонларвар, улуғ аллома Алишер Навоий таваллуди шу кунларда кенг нишонланмоқда.

Тошкент молия институтида ҳам "Алишер Навоий ижодиёти ҳамда унинг жаҳон адабиёти ва маданиятида тугган ўрни" мавзусида илмий-амалий анжуман ўтказилди.

Анжуманда "Мулоқот" журналининг бош муҳаррири, Ўзбекистон халқ шоири, Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон Давлат муқофоти совриндори шоир Барот Бойқобилов, Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясининг академиги, Беруний муқофоти совриндо-

ри Азиз Каюмов, Тошкент молия институти ректори, академиги Мурод Шарифкужаев турли мавзуларда маъруза қилдилар.

Институти талабалари Алишер Навоий ғазалларидан ёд олиб, унинг бебаҳо асарини — "Ҳамса"даги қаҳрамонлар образини кичик саҳналарда намойиш қилдилар.

Илмий-амалий анжуман сўнгиде институтининг аъло ўқийдиган ўн нафар талабасига Барот Бойқобиловнинг "Ўзбекнома" китоби совға қилинди.

Гулором ҲАМИДОВА.

ҒОЛИБЛАР АНИҚЛАНДИ

Шаҳримизнинг Сирғали туманидаги 300-лицей-мактабда туманда жойлашган тўртта — 32, 305, 300, 247-мактаб ўқувчилари ўртасида кўрик-беллашув бўлиб ўтди.

Ушбу тadbирда ўқувчилар улуғ мутафаккир Алишер Навоийнинг ҳаёти ва ижоди, адабий меросини қанчалик яхши билишларини намойиш этдилар. Навоий асарларидан саҳна кўри-нишларини намойиш этиб, ғазалларини ёд олдилар.

Беллашувда 32-мактаб ғолиб деб топилди. Ғолиб мактаб шаҳар кўрик-танловида иштирок этиш ҳуқуқига эга бўлди.

Кўрик-беллашувнинг қизгин ва завқли ўтишида 300-лицей-мактабнинг адабий ўқитувчиси Дилором Ҳайдаровнинг хизмати катта бўлди.

Ўқувчи ва ўқитувчилар бу кўрик-беллашувдан бир олам завқ олдилар.

Шоиста МАҲМУДОВА.

Алишер НАВОИЙ

Жондин сени кўп севармен, эй умри азиз,
Сондин сени кўп севармен, эй умри азиз.
Ҳар нелики севмак ондин ортуқ бўлмас,
Ондин сени кўп севармен, эй умри азиз.

Одами эрсанг, демагил одами
Оники йўқ халқ гамидин қами.

Бу гулшан ичраки йўқдур бақо гулига сабот,
Ажаб саодат эрур чиқса яхшилик била от.

• Улуғ шоир ва мутафаккир Алишер Навоийнинг 559 йиллигига бағишланган "Шеърятимизнинг порлоқ қўшиш" махсус саҳифасининг газетанинг 3-бетиде ўқийсиз.

Ижодий уюшмаларда

ЗАМОН ТАЛАБЛАРИ АСОСИДА

Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасининг мажлисида замида Юртбошимиз Ислам Каримовнинг иккинчи қаҳриқ Олий Мажлисининг биринчи сессиясидаги "Озод ва обод Ватан, эркин ва фаровон ҳаёт — пировард мақсадимиз" мавзусидаги маърузаларидан келиб чиққан ҳолда Ўзбекистон Республикаси "Тасвирий ойна" ижодий уюшмаси ва унинг олоят бўламлирининг маънавий-маърифий, тасвирий тарғиботиини замон талаблари асосида ташкил қилиш борасидаги вазифаларини белгилаш бўйича йиғилиш бўлиб ўтди.

— Давлатимиз раҳбари Ислам Каримовнинг Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси иккинчи қаҳриқ биринчи сессиясидаги маърузаларидан келиб чиққан ҳолда ҳозирда ҳар бир корхона, муассаса ва ташкилот ўз вазифаларини белгилаб олмоқда, — деди жумладан тadbирини очар экан Республика "Тасвирий ойна" ижодий уюшмаси бошқарув раиси Ифандиер Латипов. — Уюшмамиз ташкил этилган вақтдан бошлаб ўтган икки йил биз учун ҳам масъулиятли, ҳам ижодий йиллар бўлди. Катта маблағ жалб этилгани ҳолда ижтимоий рекламалар қўнайди. Эндиликда ҳар бир маҳалла, кўча, хонадонга ўз тасвирийлигимиз орқали кириб бориб, маънавий бўшлиқни тўлдирган ҳолда турли хил диний-экстремистик оқимларга зарба беришимиз керак. Энг муҳими, "Тошшаҳарйўловчиган" давлат уюшмаси, Тошкент метрополитени каби ташкилотлар билан келишилган ҳолда шаҳар жамоат транспортлари, метро вагонларида аждодларимизнинг ибратли ўғитлари, ҳикматли

сўзлар, маколларни кичик ҳажмдаги плакатлар тарзида ўрнатиш юмшларини бошлаяймиз.

Шуни айтиш кераки, ушбу анжуман ниҳоятда фойдали маслаҳат, тавсияларга бой, сермазмун руҳда ўтди. Хусусан, Ўзбекистон Қаҳрамони, Ўзбекистон халқ шоири А. Орипов, Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитаси раиси Р. Шогўломов, Республика Базирилар Маҳмад маси ҳузуридиган Дин ишлари қўмитасининг раиси Фозилхон қори Собиров, элшўнос олим Б. Аминовлар маънавиятимиз орқали келажаги буюк давлатини қуришимизни, тинчлик, барқарорлик, ахшилик, ҳалолликча чорловчи плакатларини кўпроқ жамоат транспортлари, маҳаллаларда оғши кераклиги, шунингдек, ижодий плакатлар билан бир қаторда "Чакмоқ" ёки "Қаламипир" тарзидаги танқидий тасвирий ойналар ҳам ташкил этиб, улар орқали турли салбий иллатлар, жумладан, терроризм, ақидабаластлик, ҳаюлатга қарши курашиш лозимлиги таъкидланди.

Даврон ИСАЕВ.

Курилиш

Шахримиздаги кўп қаватли уйларнинг сони яна бир нечтага кўпайди-ган бўлди. Бунёдкорлик ишларининг «Тошкент» жойини-вестурилизинг корпорация-сига қарашли 2-ўйсозлик комбинатининг қурувчилари жиддий ишга қўйилди. Улар жорий йилда ўн олдларига кўлаб уй-жой қуриш режаларини белги-лаб олишди.

Бунёдкорлик ишлари авжида

— Ўтган йилда белги-ланган режаларимизни муддатидан илгари баҳариб, ҳатто 2000 йилда қилиниши керак бўлган ишларни ҳам бошлаб юборган эдик, — дейди 2-ўйсозлик комбинатига қарашли 61-қурилиш бошқар-масининг бош муҳандиси Раҳимжон Тошқужаев. — Мудда-тидан илгари режалан-ган ишни бошлашимиз-га асосий сабаб қури-лиш материалларининг ўз вақтида етказиб берилиши ҳамда моддий таъминотнинг узилиб қолмаслигидир. Мана шунинг учун ҳам Чилонзор-4 даҳасида учта тўрт қаватли уйларни муддатидан илгари қуриб битказ-дик. Бу уйларга кўчиб кела бошлаган хонадон соҳиблари аллақачон ҳовли тўйларини ҳам бошлаб юборишди.

Икки мингинчи йилнинг биз қурувчи-лар учун зафарли бўлаётди. Сабаби қурувчиларимизнинг бир қисми, яъни Димитрий Кукин бошчиликлари қилаётган Бригада аъзолари «Сувсоз» даҳасида қад ростлаши керак бўлган иккита тўққиз қаватли уйларда бунёд ишлари-ни бошлаб юборишди. Бу ерда аниқ вақтда 20 нафар қурувчи меҳнат қилмоқда. Агар ишимиз мана шундай жадал боришида давом этса, йил охиригача 51 нафар хонадон соҳиблари янги уйларга кўчиб ўтишади. Бу уйларнинг буюртма-чилари Сув ҳўжалиги вазирлигига қарашли-дир.

Беруний кўчасидаги эски сомон бозорини ҳаммагиз жуда яхши биламиз. Бир пайтлар ботқоқ, ташландиқ бўлиб ётган бу ер ҳам тез кўнларда янада обод бўлади. Чунки айнан мана шу 61-қурилиш бошқармасининг қурувчилари томонидан яна битта тўққиз қаватли уйнинг биринчи қаватига гишт терилиб, панеллар пайвандлана бошланди. Бу уй ҳам 36 кваттигага мўлжаллан-ган.

Гулзода АБДУЛЛАЕВА.

Шахримизда шинам ва кўп қаватли бинолар қўпаймоқда.

Таълим

ЭНГ ЯХШИ МАҚОЛАЛАР

Мана бир неча йилдир-ки, Ўзбекистон Халқ таълими вазирлиги сай-ҳаракати билан энг яхши педагогик илмий мақолалар бўйича республика танловини амалга оширмоқда.

Анъанага айланиб қолган бу муҳим илмий салоҳият кўригига аспирант, докторант ва илмий тадқиқотчиларнинг педагогика, психология фанлари бўйича ёзган мақолалари муносиб тақдирланмоқда.

1999 йилги танловда Ўзбекистон педагогика фанлари илмий текши-риш институти, республи-ка халқ таълими ходимла-ри малакасини ошириш марказий институти, «Истеъдод» марказининг аспирант, докторант ва илмий изланувчилари мақолалари ижобий баҳоланди. Фолиблар тегишли микдорда моддий жиҳатдан рағбатлантирилди.

Ўзбекистон педагогика фанлари илмий текши-риш институтининг докторанти Ўткир Толи-пов эса юқори кўрсаткича эришиб, танловда биринчи ўринни қўлга киритишга муяссар бўлди. Бу изланувчан ёш олимнинг «Билимларнинг кўникма ва малакаларга айланиш технологияси» деб номланган илмий мақоласи матбуотда чоп этишга ҳам тавсия этилди.

Акбар АЛИЕВ.

Пойтахтимиздаги Ашшер Навоий номидаги Санъат са-ройида Тошкент шаҳар ҳокимлиги, шаҳар хотин-қизлар кўмитаси ҳамда шаҳар «Наврўз» хайрия жамғармаси ҳам-корликда ўтказилган тадбир «Оила — соғлом авлод бешиги» деб номланди.

Соғлом авлод йилига бағишлаб ўтказилган бу адабий-бадиий кечага шахримиздаги туман ҳокимларининг ўринбосар-лари, туман хотин-қизлар кўмиталарининг раислари, маҳаллалар, корхоналар, ўқув юртлари хотин-қизлар кўмиталари раҳбарлари, фаол аёллар ва жамоатчи-лик вакиллари тақлиф этил-дилар.

Тадбирда Тошкент шаҳар ҳокимининг ўринбо-сари, шаҳар хотин-қизлар кўмитаси раиси Фарида Абдурахимова шахримиз аёлларига янги — Соғлом авлод йилида янги куч-ғай-рат, соғлом, баркамол ав-лодни тарбиялаб вояга ет-казишда муваффақият ти-лади.

Аёл мустақил диёримиз-да нафақат она, оила бе-каси, балки жамиятимиз ривожига муносиб ҳисса қўшаётган, ўзининг фикри, ғайрату шижоати билан эл-юртга дини яшаётган муқаддас зот. Саҳнага ўтган Аёллар йилида бўлиб ўтган сайловларда муваффақият қозониб, сайловчилар ишонига сазовор бўлган

Адабий-бадиий кечанинг завқли ўтишида, албатта санъаткорларнинг улушлари-ни таъкидламоқ жоиздир.

Айниқса, Ўзбекистон халқ ар-тисти Гуломжон Ёкубов, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артистлар Феруза Солихова, Розия Абдулхиро-ва, хушоов хонадалар Ра-ван Комилов, Илҳомжон Фармонов, Собиржон Мўминовларнинг дирабо қўшиқ ва дилбар рақслари тадбирга файзу тароват, йиғилганлар дилига яхши кай-фият улашди.

Фурсатдан фойдаланиб йиғилганлардан бир нечаси билан суҳбатлашдик.

● **Калон ШОДИЕВ, Тош-кент шаҳар «Наврўз» хай-рия жамғармаси раиси:** — Жамғармамиз томонидан ушбу тадбирни ўтказиш учун 500 минг сўм маблағ сар-фланди. Аёлларимизнинг юзидаги бугунги шодлик, чехраларидаги завқ-шавқни қўриб ҳаракатларимиз ўз са-марасини берганига ишонч ҳосил қилдик.

● **Муассар РАЗЗОҚОВА, Ўзбекистон халқ артисти,**

Шарифа ИЛЕСОВА. СУРАТЛАРДА: тадбир-дан лавҳалар. Сергей Любич олган суратлар.

2000 — Соғлом авлод йили

КАМОЛОТ БЕШИГИ

билан кўтладилар.

Йиғилганларни Ўзбекистон Республикаси Бош вазири-нинг ўринбосари, республи-ка хотин-қизлар кўмитаси-нинг раиси, Олий Мажлис депутати Дилбар Гулмова самимий кўтлади ва она-Ва-танимизга содиқ-жисмоний, маънавий томондан соғлом фарзандларни тарбиялашда оналаримизнинг масъулияти-ни, ҳиссасини алоҳида таъ-кидлади.

Адабий-бадиий кечанинг завқли ўтишида, албатта санъаткорларнинг улушлари-ни таъкидламоқ жоиздир.

фият улашди.

Фурсатдан фойдаланиб йиғилганлардан бир нечаси билан суҳбатлашдик.

● **Калон ШОДИЕВ, Тош-кент шаҳар «Наврўз» хай-рия жамғармаси раиси:** — Жамғармамиз томонидан ушбу тадбирни ўтказиш учун 500 минг сўм маблағ сар-фланди. Аёлларимизнинг юзидаги бугунги шодлик, чехраларидаги завқ-шавқни қўриб ҳаракатларимиз ўз са-марасини берганига ишонч ҳосил қилдик.

● **Муассар РАЗЗОҚОВА, Ўзбекистон халқ артисти,**

ЭКОЛОГИЯ ВА ЖАМИЯТ

Муносабат

вбатда экологик мувозанатнинг бу-зиллиши салбий таъсир кўрсатади. 2000 йилни Соғлом авлод йили деб эълон қилиниши етук, камолотли саховатли инсонига Ватанига, халқига хизмат қила олиши, эли учун моддий бойликлар ярата оли-ши мумкин, деган фикрлар билан чамбарчас боғлиқдир. Шундай экан ҳар биримиз боғу роғлар қолдири-шимиз, экологияни бузувчи корхо-на ва ташкилотлар билан қатъий ку-рашимиз, сувларни ифлосланти-ришга йўл қўймағимиз, ҳаво то-заллиги учун курашмоғимиз, юрти-мизнинг ҳақиқий жонқури бўлмоғимиз лозим. Ўзбекистон Рес-публикаси Олий Мажлисининг 1997 йил декабрдаги ўн биринчи қадир-қў Х сессиясида Ўзбекистоннинг ўсим-лик ва ҳайвонот дунёсини ҳимоя қилиш ва улардан оқилона фойда-ланиш муҳомама қилиниб, қонун қабул қилиниши экологик ҳолатнинг кескин ёмонлашиб боришига йўл қўймаслиқда муҳим роль ўйнади.

Ўзбекистон Республикаси Прези-денти И. А. Каримовнинг «Ўзбеки-стон XXI аср бугасида: ҳавфсиз-ликка таҳдид, барқарорлик шартла-ри ва тараққиёт кафолатлари» ки-тобида экологик ҳавфсизлик ва ат-роф-муҳитни муҳофаза қилиш му-аммоларига алоҳида эътибор бе-рилган. Шунингдек, унда экология муаммоси ҳозирги кунда маҳаллий ва минтақавий доирадан чиқиб, бу-тун инсониятнинг умумий муаммо-сига айлانганлиги таъкидланган.

Ҳар бир жамиятда экология ва табиятни муҳофаза қилиш бўйича етук мутахассисларнинг кўпайиши масала ечимининг бир томонидир. Ўзбекистон Республикасида Олий, махсус ва ўрта ўқув юртларида, ке-рак бўлса боғча ёшдан бошлаб та-биятни муҳофаза қилиш ва эколо-гия муаммоларини ўқига эътибор-ни қўйиш лозим. Шу босдан ҳам биз ўз фаолиятимизда аҳолини ва айниқса ўсиб бораётган ёш ав-лоднинг экологик билимини оши-риш ва унда она табиятга нисбатан меҳр-муҳаббат ҳис-туйғуларини

бир шахсда табият ва унинг бой-ликларига нисбатан эҳтёткорлик ҳамда тежамкорлик муносабатлари-ни шакллантиришдан иборат. Та-биятни муҳофаза қилиш бўйича фуқароларнинг амалий фаолиятида ҳам эътиборсизлик сабабли кўпчилик фуқароларда экологик ма-даниятни шакллантириш жараёни ҳаёт ўртага қўйётган талаблардан анча орқда қолмоқда. Зеро, ота-боболаримиз экологик маданияти ўз даврида юқори бўлганлиги, улар-нинг ер ва сувдан эҳтиёжга яраша фойдаланишганлиги, суви бўлгаш, туфруш, унга ифлос нарсалар таш-лаш кечирилмас гуноҳ ҳисобланган-лиги, маиший чиқиндиларни ўра қазиб кўмганликлари, ҳайвонот дунёсига озор бермайдиган муно-сабатни ифодалайдиган ҳаётлари бунинг яққол мисолидир.

Эндиликда авлодлар ўртасида анъанага айланган бу ибратли уду-м издан чиқди. Шу сабабли аниқ шу пайтда экологик тарбияни тақомил-лаштириш олимлар, педагоглар, ҳуқуқшунослар, файласуфлар, та-рихчилар, руҳшунослар ва бошқа фан вакиллари тақдир диктат мар-казида туриши керак. Чунки эко-логик тарбиядан тақомиллашган жа-мият, инсон, фуқаро, табият ва жа-миятнинг ривожланиши каби муҳим қонун-қоидаларини тўғри тушунади ҳамда ўзини табиятнинг бир бўлаги эканлигини ҳис қилади, атроф-муҳитни авайлаб асрашда ўзининг ҳам бурчини сезади. Охир оқибатда у табиятга муҳаббат қўзи билан қараб, тевақар-атрофни нураб, еми-рилиб боришига йўл қўймайди.

Экологик тарбияни, экологик он-гиз тарбиялашда энг муҳим шарт-лардан бири ҳам, нафақат тевақар-атрофдаги ҳодисаларнинг ўзаро алоқадорлигини тушуниб етишдан, балки одамлар ижтимоий-сиёсий онгининг етуқлиги мурракб эколо-гия муаммоларини бартараф этишда ҳал қилувчи аҳамиятга эга. Эколо-гия тарбия одамларда табиятни муҳофаза қилиш масаласини шакллантириб қолмасдан, балки табият билан инсонлар ўртасида

муносабатларини мувофиқлаштиради. Уларни бир-бирига яқинлаштира-ди, табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш масаласи, табият ҳақида қайғуриш каби ҳис-туйғуларни шакллантиради. Жамиятнинг, фуқароларнинг эко-логик фаоллигини ошириш бораси-да Халқаро «Экосан» фонди жуда кат-та ишларни амалга ошираётганлиги эътибордан четда қолмаслиги керак. Унинг экологик тарбия, ҳуқуқ, онг ва маънавият борасида олиб бораётган фаолияти серқиррадир. Масалан, «Оила, экология ва саломат-лик», «Ҳуқуқ, экология ва са-ломатлик», «Наврўз, эколо-гия ва саломатлик», «Аёл, экология ва саломатлик», «Оммавий ахборот восита-ларининг ижтимоий экологик муаммо-ларини ҳал қилишдаги роли» каби йўналишлар шулар жумласидандир.

Ўзбекистон ўзининг барқарор ри-вожланиши учун биологик хилма-хиллик ресурсларини сақлаш муҳим эканлигини эътироф этиб, 1995 йил-да биологик хилма-хиллик тўғрисидаги Халқаро Конвенцияга қўшилиши ҳамда «Ўзбекистон Рес-публикасида биологик хилма-хил-лигини сақлаш миллий стратегия ва ҳаракат режасининг қабул қилини-ши Конвенция доирасида зиммага олинган мажбуриятларни бажариш йўлидаги ишларнинг биринчи ва тар-кибий босқичи ҳисобланади.

Ўзбекистон ҳукумати аниқ-равшан экологик тадбирлар тизимини амал-га оширишга муҳим аҳамият бермоқдаки, бу тизим мамлакатнинг бутун халқ ҳўжалигини ислоҳ қилиш-нинг ажралмас қисми бўлиб қолиши зарур. Ўзбекистон ҳукумати республи-ка фуқароларининг яшаш учун соғлом шарт-шароитлар вужудга кел-тириш ва табиятдан фойдаланиш са-марадорлигини оширишни ўз сиёсатининг устувор жиҳатлари деб қараб, атроф-муҳитни муҳофаза қилиш бўйича миллий ҳаракатлар режаси ишлаб чиқишнинг қўллаб-қувватлади.

Республика мустақилликка эриш-гандан кейин экологик муаммолар-ни бартараф этиш борасида юқорида тилга олинган чора-тадбирларни амалга оширишга, меҳрос бўлиб қол-ган экология соҳасидаги кўпгина ил-латлар, нуқсонлар ва ҳолатларни бартараф этишга имконият вужудга келди. Кенг қўламадаги экологик таҳдидни барҳам топтириш, респу-блика жамияти, ҳар бир фуқароси учун, жисмонан соғлом ёш авлодни тарбиялаш учун экологик мусоффо муҳит яратиш имкони яратилди.

Шавкат ЭРГАШЕВ, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат ва жамият қурилиши академияси тингловчиси.

Хабарингиз борми?

ТАНЛОВ ЯКУНЛАНАН, ТАНЛОВ ДАВОМ ЭТАДИ

Маълумки, 1999 йилининг Аёллар йили деб эълон қилиниши муносабати би-лан Ўзбекистон Оммавий ахборот воситаларини де-мократлаштириш ва қўллаб-қувватлаш ижтимоий-сиёсий жамғармаси-нинг Тошкент шаҳар бўлими «Ҳаёт боғининг гул-лари» таълимий эълон қи-лган эди.

Танлов ҳаёти «Тошкент оқшом» ва «Вечерний Ташкент» газеталари саҳифаларида, Ўзбекистон радиосининг «Тошкент» студияси орқали эълон қилин-ган материалларни қўриб чиқиб, голибларни аниқлади.

Жумладан, Аёллар йили-га бағишланган туркум мақолалари учун «Тошкент оқшом» газетасининг бўлим муҳаррири Шарифа ИЛЕСОВА 1-ўринга лойиқ деб топилди.

Аёллар йилига бағишлан-ган туркум мақолалари учун «Вечерний Ташкент» га-зетасининг бўлим муҳаррири Александра СПИРИДОНОВА 2-ўрин соҳибаси бўлди. «Аёл қалби» ва «Одобинг — зийнатинг» муаллифлик туркум эшиттиришлари учун Ўзбекистон радиоси-нинг «Тошкент» студияси шарҳловчиси Раъно ОРТИ-ҚОВА 3-ўринга муяссар бўлди.

Ахборот-муслиқ эшит-тиришлар учун тайёрлаган

Жаҳонгир АБУБАКИРОВГА «Оқшом» саҳифаларида ва радиотўқинлари орқали аёлларга бағишлаб ёзган туркум материаллари учун рағбатлантирувчи ўринлар берилди.

Куни кеча Тошкент шаҳар ҳокимининг ўринбо-сари, Ўзбекистон Оммавий ахборот воситаларини де-мократлаштириш ва қўллаб-қувватлаш ижтимоий-сиёсий жамғар-масининг Тошкент шаҳар бўлими раиси Эркин Эр-назаров «Ҳаёт боғининг гуллари» танлови голибла-рига қимматли эсдалик совғаларини топширди ҳамда Соғлом авлод йили-да ҳам уларнинг журналис-тик фаолиятида янги муваффақиятларга эришу-вини тилади.

СУРАТДА: «Оқшом» тахиринида голиблар-га мукофотларни топши-риш пайти.

Рустам Шарипов олган сурат.

Ушбу танлов доирасида эълон қилинадиган мақолалар мустақил давла-тимизда ўсиб келаётган авлоднинг ҳар томонлама баркамол бўлиши йўлида олиб борилаётган оқилона сиёсатни чўқур, ишонарли ва ранг-баранг қилиб ёри-тиши Тоғлом авлод йили дастури бўйича амалга оширилаётган тадбирлар тўғрисида ҳикоя қилиши керак.

Танловга йўриладиган

ижод намуналари газета, радио ва телевидение тахририятлари тавсияси бўйича шу йилнинг 15 де-кабрга қадар Тошкент. Матбуотчилар қўчаси, 32-уя. иккинчи қават, 232-хо-нага жўнатилиши лозим.

Танлов голибларини тақдирлаш учун битта би-ринчи, иккита иккинчи ва учта учинчи мукофотлар тавсия этилган.

Танловга йил охирида яқун чиқарилади.

Ҳушёрликка даъват

ОСОЙИШТАЛИК ГАРОВИ

Юнусобод туманидаги «Кулолқўрғон» маҳалла фаола-ри иштирокида ўтказилган «Диний экстремизм ва ақидабарастликка қарши кураш» мавзусидаги тадбир бахс мунозараларга бой бўлди.

Анжумани маҳалла оқсоқоли Рустам Эргашев бошқариб, йиғилганларга диний-экстремизм ботқоғига ботган оқимлар — «Ҳизбут-таҳрир», ваҳобийлик, «Акро-мий», «Нурилар»нинг юртимизга қўриб келиш тарихи ҳамда бу ташкилотларнинг реакция фаолияти ҳақида сўзлаб берди.

— Шўқури, биз яшаётган «Кулолқўрғон» маҳалласида бу оқимларга кириб қолган ёшлар йўқ, — деди оқсоқол сўзини давом эттириб, — аммо хотиржамликка берилиш, бепарво бўлиш ҳам мумкин эмас. Ёшларимиз тарбияси-нинг янада шаклланиши, маҳалламизда бугунгидан да тинч, осойишта бўлмоғи учун қандай вазифаларни амалга оширмоғимиз лозим?

Маҳалла фаолларидан Тўйчи Исмоилов, Жўра Нишонов, Абдулла Султонов, Эркин Аҳмедов ва бошқалар ўз сўзларида барчани ҳушёрликка даъват этдилар. Нотийқлар фикрича маҳалла ёшларини миллий қадриятларимиз ва анъаналари-миз руҳида тарбиялаш, улар онгда ватанпарварлик гоёсини шакллантириш давр талабидир. Бундан ташқари оила—мактаб—маҳалла ҳамкорлиги янада ривожлантирили-ши ҳар бир ўсмирни меҳнат билан бағд этиш масаласини охиригача ҳал этиш гоёт муҳим. Профилактика нозирлари, маҳалла посбонларининг фаолиятини янада жонлантириш маҳалла осойишталиги гаровидир.

Анвар ЙЎЛЧИЕВ.

«Оқшом»да босилмаса ҳам...

ЧОРАСИ КЎРИЛДИ

«Тошкент оқшом» газе-тасининг нуруний мушта-рийларидан бири, 75 ёшли муҳлис Гуломжонжон На-заров газетадан ёрдам сўраб, 81-алоқа бўлимидаги почта-онларнинг фаоли-яти сустлиги ҳақидаги шикоят мактубини йўлаган эди. Шу хат асосида «Тошкент почта-матта» мурожаат отдик. Кекса газетхоннинг ши-

копти ўрганилиб, 81-алоқа ходимлари ва почта-онла-ри тартибга қадриятлари ҳақида «Тошкент почта-матта»да тақдирларидан жавоб хати келди. Аниқ вақтда кек-са газетхон 2000 йилда чоп этилаётган «Тошкент оқшом»и, «Халқ сўзи» ва бошқа газета-журналларни ўз вақтида олиб ўқишга му-яссар бўлмоқда.

Алишер Навоийнинг 559 йиллигига

ШЕЪРИЯТИМИЗНИНГ ПОРЛОК ҚУЁШИ

Алишер НАВОЙ

ҲАЗАЛЛАР

Қўрали ҳуснуни зору мубтало бўлдум санго.
Не балоллиг кун эдиким ошно бўлдум санго.

Ҳар неча дедимки кун-кундин узай сендин кўнгул,
Ваҳки, кун-кундин баттаррак мубтало бўлдум санго.

Мен қачон дедим, вафо, қилғил, манга зулм
айладинг,
Сен қачон деддинг, фидо бўлғил манго, бўлдум санго.

Қай пари пайкарга дерсен, телба бўлдинг бу сифат,
Эй пари пайкар, не қилсанг қил манго, бўлдум санго.

Эй кўнгул, тарки насихат айладинг, овора бўл,
Юз боло етмаски, мен ҳам бир боло бўлдум санго.

Жами Жам ичра Хизр суйи насибдуруд мудома,
Соқиб, то тарки жоҳ айлаб гадо бўлдум санго.

Ғусса чангидин навоё топмадим ушшоқ аро,
То Навоийдек асиру бенаво бўлдум санго.

Ғунҷи хандон била ҳуснуни гули хуррам баҳор,
Хаттинг андоқ сабақим, бўлғил анга ҳамдам баҳор.

Юз уза тердин хатинг гар бош чекар, эй гул,
не тоғ,
Сабзага боисдур чун бўлди эрса нам баҳор.

Шодлиғдин гулшани васлингда йиғлаб, чексам ох,
Елма юзким, гулага бўлмас ел-ёғиндин ҳам баҳор.

Оразим акси юзунг ойна тушган турфадур, —
Ким кўрубтур ҳам хазон бир ойда бўлғил ҳам баҳор.

Войким, бир гул хазона соди айшим гулбунин,
Ушбу фасл ичраки топмис жулмаи олам баҳор.

Барку сел эрмас, фиғону ашк эрур, буюм, ҳар эл
Гул юзунг кўргач тутар ўз ҳолига мотам баҳор.

Қасди булбул кўнгли қайди бўлмаса, нечун солур
Бог шўхи сунбули зуфига печу ҳам баҳор?

Гул эмас, бу бог торожига ийнак лаъдин
Айлади овиза меҳри доғига хотам баҳор.

Эй Навоий, чин баҳор эркин бу, ёхд кўргузур
Бог хулқидин улусга доғига азам баҳор.

Ўн саккиз минг олам ошибу агар бошиндадур,
Не ажаб, чун сарвинозим ўн саккиз ёшиндадур.

Деса бўлғайким, яна ҳам ўн саккиз йил ҳусни бор,
Ўн саккиз ёшида мунча фитнаким бошидадур.

Ўн саккиз йил дема, юз саксон йил ўлса, улдурур
Ҳусн шўхи, ул балоларким кўзу қошиндадур.

Хайрат этмон ҳусни нақшидаки, ҳар хайратки бор,
Барчаси эзид таоло сунъи наққошиндадур.

Тан анга сийму ичинда тош музмар кўнглидин,
Ақлаи юз хайрат ул ойинг ичу тошиндадур.

Май кетур, эй мулки, юз хайрат аро қолмиш Масих,
Булжабларким, бу эски дайр хуфшондадур.

То Навоий тўтки ул ой фўрқатидин баҳри ашк,
Ҳар қачон боқсанг, қўш акси аниг ёшиндадур.

Шеърят тарихи, энг аввало, Ғазаллик ва Рухоният тарихи. Шеърят тарихи — бу ирфон ва ҳақиқат, динат ва эзгулик тарихи. Шеърятга ошнолик — инсонга хос барча яхши ва ёмон, нури ва нурсиз ҳолат ёки кайфиятлардан озоҳлик демак. Шеърят инсонни ўзининг кўнгли, хотироти ва маънавий фаолияти учун масъул бўлишга ўргатадиган беқиёс мураббий ва муаллимдир. Ана шу ҳақиқатларни теран англаган ва уларнинг истиқболи учун истеъдоди ва меҳнатини аямаган шоирнинг номи ҳам, асарлари ҳам барҳаёт бўлади. Алишер Навоий бобомиз ҳудди шундай шоирларнинг султони.

ТЕРАНЛИК САДОСИ

Хазрат бир ўринда:
Олам элдин кимса муқаррар бўлди,
Бу мартабаким, манга муяссар бўлди,
демишлар.

Дарҳақиқат, Навоий эришган руҳий ва ижодий мартаба, Навоий юксалган санъаткорлик мақоми бармоқ билан санарли доҳоларга насиб айлаган. Шунинг учун ҳам Навоий халқимизнинг энг эъзозли, энг ишончли ва энг сеvimли шоири бўлиб келган. Тўғри, Навоийнинг санъат оламига кириши, турли шакллардаги асарларининг туб моҳиятига етиб, ақл ва кўнглини улардан баҳраманд этиш осон эмас. Аммо биз ҳар қандай суст-кашлик ва қийинчилиқни енгиб шу ишни сеvimли машғулота айлантирмаганимиз шарт.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси биринчи сессиясининг дастлабки йиғилишида Президентимиз шеърятимизни қўйиш Навоий тўғрисида сўзлаб, мутафаккир санъаткор асарларини тушуниш таҳрибасига диққатни қаратди. Мен бунини ниятда муҳим муносабат ва давлат деб англайман. Етти ёшдан етмиш ёшгача ҳар бир ўзбек билиши керакки, Навоийнинг бетимсол шахсиятини сеvimсан, Навоийнинг мухташам ижодиётини етарли даражада ўрганмасдан, буюк шоир шеърятини дунёга танитган порлоқ ҳақиқатларга таянмасдан миллат сифатида биз олий мақомларга кўтарила олмаимиз. Навоийни англаш бизнинг учун маънавий, ахлоқий, фикрий асос ва руҳоний истиқбол масаласидир. Ёшларимиз Навоий адабий меросига кўз нуриларини нечоғлик кўп сарфласа, басиратлари, яъни кўнгли кўзлари шунчалик равшанлашади. Ва Ҳазратнинг:

Сирри ҳақиқатдин ўлуб баҳравар,
Айла басират кўзи бирла назар,

деган чорловларига амал қилиб кўч-қувватларини фақат эзгулик ва Ватан тараққиётига бағишлайдилар. Навоий шеърятини — яхши кунда ҳам, оғир кунда ҳам инсон қалбини суйидиган, ҳар қандай ҳолатда ҳам кишига йўл кўрсатадиган шеърят. Навоийга ворис бўлган, унинг жонбахш сўзларидан илҳомланган халқ фикрлар қолдиқ, руҳан саёзликка ён бермоғи мумкин эмас. Шарқдаги ориф шоирларнинг эътирофларига кўра, агар ишқ бўлмасаиди, инсондаги барча ғўзал фазилатлар ширин қолар ва ошқор бўлариди. Ишқ нафси зоҳид айлар. Шу боис руҳ самога юксалар. Самовий хислар эса инсон фақатгина малакка яқинлаштирар. Мана шунинг учун ғўзвойи ишқини барча нафис ва ҳаётбахш тўғиларнинг сарбони ўлароқ мадҳ этиб, ижодиётида ишқ ва муҳаббат илҳомига асосланган.

Нодонлик, жаҳолат, зулм, эъроғонлик ва ақидан парастлиқни Навоий сўз ва фикр қувайти билан яқсон қилади. Чунки Навоий дунёқарашда ишқ ва адолат ажралмас тушунчалардир. Умуман ҳақондаги кўп улуг ижодкорларнинг фикр-қарашлари ёки орзу ва умидлари адолат тушунчаси атрофида бирлашади. Навоий адолатни "олтун тарозу" — мулқоқ дахлсиз бош қонун деб таърифлайди ва адолат жомини шу қадар шавк билан улғайдики,

Ада аёғини тутки, бўлиб шод ичай,
Одлар давронини қилиб ёт ичай,

сатрларини ўқиган эзгу шоирхон дил-дилдан одил даврон шодлиқларига беҳиштар ташналик сезади. Бу ҳам табиий, албатта. Инсон фарзандининг адолатга чанқоқлиги ва садоқатида илоҳий мазмун яширинган. Ахир, Оллоҳнинг асми хўсна — Ғўзал исмларидан бири ҳам ал-Адил эрур. Модомики, Оллоҳ таоло кўп адолатли бўлиб зулм ва эолимликни кеңирмас экан, демак бирор қори ҳолда бандасига адолатдан чекинмиш ҳуқуқи йўқдир. Навоий адолат ғўйсини ахлоқий, маънавий, сиёсий ва фалсафий жиҳатлардан баъдий талқин қилганда масаланинг ана шу моҳиятига алоҳида аҳамият берган эди. Навоий кўп асарларида, хўсуан, "Садиқ Искандарий" достонидан адолатли давр ва муҳитда инсоннинг инсонлик шарафи нечоғлик юқори кўтарилиши, одамлар онгидан маҳдудлик, кўнглида қўрқоқлик офати жой топмаслиғи ғўятда ишонarli ва таъсирли оҳангларда тасвирлаб берилган. Искандар адолат қўлини баланд кўтарган ҳатто бозор ишларида ҳам мулқоқ тўғрлик жорий этилиб, охирикбатда кийик ҳам арслондан қўрқмай оёсийиш яшаши ҳақида шоир:

Изҳор

Адолат қўлини тутди андоқ баланд,
Ки тоғи омон арслондин кийик,

дейди. Албатта, мутафаккир шоирнинг тенглик ва адолатга доир фикр ва истаклари ҳаётга нисбатан кўпроқ ҳаёлотдан тўғилган. Аммо адолат ва шавқат устиворлик қилган ҳаётда ҳақсизлик мазлумнинг бағрига найза санчмаслиги ва ошига оғу қўша билмаслиғи аниқдир. Адолат куруқ гапга айланиб қолмаслиғи учун эса "ҳақни ботилдан" фарқлашни урдали олиш лозим:

Ҳақни ботилдан бировким қилди фарқ,
Ади бирла равшан этти гарбу шарқ.

Бунини ҳаммадан талаб қилиш мумкин эмас, албатта. Баъзан "ҳўзирги даврларда ёлғон, алдов, шавқатсизлик қўнайиб кетди. Одамлар бир-бирини аёвсиз алдайди, имкони етгани қадар бир-бирига панд беради", деган нолиш ва эътирозларни эшитишга тўғри келади. Бинобарин бундай эътироз ва нолишларда жон бор.

Биз Навоий ижодиётини яхши билаймиз. Чунки Навоий шахсияти билан етарли тарзда қизиқмаймиз. Тан олиш керак, Навоийнинг қалби билан мулоқотга киришимиз, улуг шоирнинг дард ва армонга тўғил Кўнгул ҳолларини идрок этишга жиддий ҳаракат қилаймиз. Шунинг учун Навоийдай буюк зотнинг ўзи ҳақида:

Фосиқ мену коғиру ниҳонин,
Қаъба сафарини эрур менга ҳайф.

Ўзи буки яхши қўлсўзурмен,
Биллоҳки, манга қилсиз ҳайф.

деган мурасасиз фикр ва эътирофлари бизга тушунисиз бўлиб қолаверди. Ҳолбуки, инсон нафсга қарши кураш бошламасдан "Ўзини яхши кўргазмак" иштиёқидан олга намоғиндек, коммуникнинг машаққатли йўлига юз буришини бош талабларини ҳам аниқ белгилашнинг урдадасин чиколмайди. Навоийнинг сўзлари дарди. Бирок бу дард ҳар қандай кўнгул огриғига шифодир. Акс ҳолда у:

Жаҳон ичра ҳамдард кам бўлса тоғ айқ,
Ки бедард кўп, лек дард аҳли кайид,

демаган бўлурди. Демак, Навоий кўнглининг бир "оқичи"и ёруғ ва ҳассос дард эрур. Тўғри, Навоийга бир ҳамдардлик ниғоҳи билан инсон қисматини ва дунё ҳақиқатларини мушоҳада қилиш ҳаммага ҳам насиб бўлавермайдик. Лекин шунга интилишимиз ўзиёқ ҳар бир шеърхон сийратидан ижобий эврилиш ҳосил қилиши шубҳасиздир.

Тасаввуф дейилганда, бугун ҳар ким ўз сависини, билимини ва нуқтаи назари мезонидега фикрлайди. Бирок бу фикр ва мулоҳазаларнинг ақсарида умумий бир ўхшашлик бор. Ушбу ўхшашлик эса илмининг тасаввуфдаги макеи ва тасаввуфнинг илм-фан тараққиётидаги хизматларини тўла инобатга олмаслиқдир.

Маълумки, дин ва шарият аҳли орасида фалсафани инкор этиб, фаласуфларни коғирликда айблаганлар кўп бўлган. Бундай жоҳилларнинг овози бугун ҳам эшитилиб турибди. Уларга нима дейиш керак? Навоий эъзозлаган улуг Шайх Муҳиддин ибн Арабийнинг "Файласуфларни динсизликда айблаган..." Ҳар ақл соҳиб фалсафани сеवार. Фалсафа илмисизлик ва зулматини қувар", деган ҳикматли фикрларини эслатиш зарур. Алишер Навоий ана шундай ирфоний кенглик ва эркинлик учун ҳам тасаввуфни сеवार тасаввуфий ахлоқини — ғўзал ахлоқ деб тан олган тасаввуф аҳлининг нафс ва шайтон вавасаларида ҳоли, ишқ нуридан мунаввар осуда ва камтарона ҳаётларини бошқаларга ибрат этиб кўрсатган. Тасаввуф таърифи ва талқинига бағишланган ғазалини шоир шундай сўзлар билан яқунлаган:

Қилиб Ҳақ евуҷида маҳе ўз евуҷидин,
Навоий, мунини бил тарқиқ тасаввуф.

Бу — тасаввуфнинг туб моҳияти ва асосий шартларидан бирини изоҳлайдиган фикр.

Хуллас, Алишер Навоий шеърятининг таркибиде ғўе ҳамма нарсаси илоҳийлашган, олий ва тақорланмас сифатини топган. Эҳтимол шунинг учун ҳам улуг санъаткорнинг ҳар бир мисраси, ҳар бир сўздан теранлик садоси янграб турибди. Бу — абадий САДО эрур.

Иброҳим ҲАҚҚУЛ,
филология фанлари доктори.

Бир ғазал талқини

“Гулбуни ишратдин узғил барғи пайванд...”

Гулбуни ишратдин узғил барғи пайванд, эй кўнгул,
Гўнчадек бўл қон ютуб қўлмакка монанд, эй кўнгул.
Қилма эрулмак ул гул сирдаги булбул қиб,
Қилсалар гар гўнчадек парқанд-парқанд, эй кўнгул.
Оразу лаъли хайли бирла то сен хастасен,
Нафъ этар гўёки бу заъфинга гулқанд, эй кўнгул.
Лаъли не кондидур, нечун ҳадиэ эмас дема,
Не ато бордур Масихога, не фарзанд, эй кўнгул.
Оразинг очқач, демаким, ошқ эмма халқини,
Утқа бермаким дурур кўйдирма деб панд, эй кўнгул.
Бисмал этти сайд кўнгулдек, сени тийғи қазо
Ёхд ул лаб шавқидин қилдинг шакарханд, эй кўнгул.
Эй Навоий, боқма тун-кун холи-ю руҳсориға,
Донаву сўв бирла сайд ўлмас хайраманд, эй кўнгул.

Ҳаёт бир маромда оқадиган сокин дарё эмас. Унинг ўзига яраша пасту баландлиқлари, мавжу тўфонлари мавжуд. Баъзан у инсонга шавқат кўрсатса, ўрни келганда кўнгулга азият етказган. Лекин нима бўлмасин: инсон кўнгули ва руҳининг муаллими ана шу ҳаётдир. Шу учун кўнгул холи ва кечинмаларини эҳтирофларида шавқ шоирлари ҳаёт ҳодиса-воқеаларига мурожаат қилиб, улардан ғўе қўйс ва ташбеҳ сифатида фойдаланишган. Алишер Навоийнинг ғазалида ҳам шу аҳволни кузатиш мумкин.

Ғазал шоирнинг “Бадоеъ ул-бидой” девонидан ўрин олган, арузнинг рамали мусаммани мақсуд вазида ёзилган бўлиб, мазмунига кўра орифондир. У орифона ғазалларга хос аънавий панд-насихат руҳида битилган. Ғазалда шоир кўнгулга мурожаат қилиш орқали бутун ишқ аҳлига қарата:

Гулбуни ишратдин узғил барғи пайванд, эй кўнгул.

Гўнчадек бўл қон ютуб қўлмакка монанд, эй кўнгул.

— дейди.

Кўнгул — ишқ маскани. Ишқ эса инсон кўнглини шодликка нисбатан изтироб, ғам-қайғуга кўпроқ ошно этади. Шунга кўра, шодлик гулбунига тута шавқини эзиб, кўнгулга “гўнчадек қон ютуб қўлмакка монанд бўлиш” раводир. Ушбу байтдаги тимсол ва сўзлар бир-бирига шу қадар боғлиқки, ақл бундан бир хайратга тушса, шоирнинг баъдий маҳоратидан ана бир қарра лол қолади. Байтда тасвирланган кўнгул ва гунача ўртасидаги ўхшашликка эътибор берсак, кўнгул — дил, қалб, баъзан юрак шаклида ҳам келадиган. Юрак ташқи жиҳатидан гунача ўхшаб кетади. Юракдаги қон ва гуначининг ҳам ичи қон янглиғ бўлиши ўртасидаги боғлиқлик навоийна ташбеҳни келтириб чиқаргандир.

Чин ошқига ёрдан ҳар қанча азоб етмасин, у бир лаҳза ҳам ундан кечмайди. Аксинча, аввалгидан-да ортиқроқ ошқ бўлишни истаиди.

Қилма тарқ, эрулмак ул гул сирдаги булбул қиб,

Қилсалар гар гўнчадек парқанд-парқанд, эй кўнгул.

Ошқ жисмига озор етишидан қўрмайди, уни гўнчадек “парқанд-парқанд” қилсалар ҳам Гўлдан айирмасалар бас. Зеро, ошқ ёрси бир лаҳза ҳам яшай олмаслиғи барчага аён. Бу ўринда шоир аънавий ташбеҳдан фойдаланиб, “Эй кўнгул, агар гўнчадек бўлак-бўлак этсалар ҳам, ул гул атрофидан бўлбўлдек айланишни тарқ этма” — деб ўқтиради.

Оразу лаъли хайли бирла то сен хастасен,

Нафъ этар гўёки бу заъфинга гулқанд, эй кўнгул.

Лирик қаҳрамон ёр чехраси ва лаббининг хайли иштиёқига хаста. Бунинг давоси нима? Улиқка жон бағишловчи ёрнинг лаблари. Мумтоз шеърятимиздаги аънавий тушунча — ёр лаббининг жонбахшлиғи бу ўринда ҳам ўз мазмунини сақлаб қолган. Ҳўш, ошқининг хаста қалбини даволашга қодир Ёр ким? Кейинги байтларга эътибор берсак, бу сўроққа жавоб топишимиз мумкин:

Лаъли не кондидур, нечун ҳадиэ эмас дема,

Не ато бордур масихога, не фарзанд, эй кўнгул.

Бу байтликке санъати асосида яратилган. Унда ёрнинг “лаъли не кондин” эканлиғига эътибор тортилиб, бу “муаммои Масих” тақдир мусотасида ҳал этилган. Чунки Исо пайғамбарнинг отаси тўғилгани ва фарзанди бўлмагани, унинг Масихлиғига монелик қилмаган.

Алишер Навоий кўп ғазалларида гапни баъшарий муҳаббатдан бошлаб, кейин ҳақиқий ишқ ҳўсусятларидан баёс юритади. Бу ғазалда ҳам шундай усулга амал этилган. Шунинг учун кейинги байтлардаги фикрларда Хўсни мулқал сифатлари таърифланади:

Оразинг очқач, демаким, ошқ эмма халқини,

Утқа бермаким дурур кўйдирма деб панд, эй кўнгул.

Демак, бунда назарда тутилган Ёр — ҳўсн шўхи, оламлар эғаси Сулаймон Улутонинг “Тасаввуф терминлари луғати”да Ёр калимасига шундай изоҳ берилган. Ёр — сеvimли, дўст. Бутун маҳдудотнинг суратларини вужудга келтирган илоҳий сифатлар. Солиқнинг ҳолига бундан қўра мос келувчи ҳеч бир исм йўқдир. Зеро, калима таъхиднинг асоси шўдир.

Ораз сўзининг тасаввуфий маъносига келсак, у имон нурунинг тажаби этиб, ирфон эҳтигининг очилиши ва илоҳий ғўзаллик нуруларининг қўрлашидир. Бу нур шундай шиддатли ва ёлқинлики, унинг таъсиридан кўнгулни муҳўфаза қилиш, ўтга “қўйдирма деб панд” беришдай гап ҳўсбланади. Шундан келиб чиқиб навоийдаги байтда “тийғи қазо”, яъни ўлим тўғрисида гапирилган:

Бисмал этти сайд кўнгулдек сени тийғи қазо,

Ёхд ул лаб шавқидин қилдинг шакарханд, эй кўнгул.

Шеърятда ҳамма нарсаси поэтикалаштирилди. Ҳатто ўлим ҳам. Шунинг учун мумтоз шоирларимиз шеърятинида тилга олинган “ўлим” тушунчаси одатда жисмоний ўлимга теғишли бўлмайдик. Навоий ҳам кўнгулни “тийғи қазо” сайд қилганлиғини таъкидласа-да, аслида ақоийб бир манзара яратди. Акс тарзда шеърхон тасаввурида “ул лаб шавқидин” шакарханд бўлган кўнгул суварти пайдо бўлмасди. Ошқ кўнгул — девона кўнгул. Девоналик унинг асосий сифатларидан. Лекин Навоий бу гал орифлик салўхиятига эға хи-радманд кўнгул ҳақида сўзлабтур. Шоир маҳтабда кўнгулнинг маърифати ишониб ва ишрат қилиб дейди:

Эй Навоий, боқма тун — кун холи-ю руҳсориға,

Донаву сўв бирла сайд ўлмас хайраманд, эй кўнгул.

Аммо ақли одам дону сўв билан тузўқча тушмаслиғини кўнгул яхши анғласа-да, у тун — кун машўқасининг холи-ю руҳсориға боқиб ва завқланганда ўзини тия олмайди. Бу ҳам албатта, кўнгулнинг содиқлиғи ва ўзига хос садоқатидир.

Насиба БОЗОРОВА,
Алишер Навоий номидаги Тил ва адабиёт институти аспиранти.

Ғазал муаллифини султони, буюк аллома, ўзбек ва туркий тилли халқларнинг ифтихори, сеvimли шоир хазрат Алишер Навоийнинг номи нафақат бизнинг мамакатимизда, балки чет мамлакатларда ҳам маъруф ва машҳурдир. Буюк шоирни мадҳ этиб қўйламаган санъаткор, уни улғайиб қаламга олмаган шоир ва ёзувчи, унинг бебаҳо сиймосини яратмаган биринчи расом топилмас керак. Ҳақиқатан ҳам Алишер Навоий образини яратмиш ҳар бир ижодкор учун беназир илҳом булоғи, катта бахтдир.

● Абдулҳақ АБДУЛЛАЕВ, Ўзбекистон халқ рассоми:

— Алишер Навоий тўғрисида гапирганимда қалбимда чексиз ҳаёжон, фахр ва ифтихор тўй-гуллари жўш уради. Чунки 30 йил мен ана шу улуг сиймо билан ҳаёлан бирга яшадим. У доимо меннинг кўз олдимда, туну кун ёнимда ҳамроҳим бўлиб келган.

Навоий портретини яратишга 1962 йилдан киришганман. Аввалига кўп ўйладим. Эскизларини чизиб юрдим. Ниҳоят, 1962-1963 йил А. Навоий портретини яратдим. Ва бу ишим яхши баҳолашиб, Адабиёт ва Санъат музейига қўйилди. Шундан кейин яна ва яна Навоий образини яратиш устида тинмай ишладим. Чизган расмларим мени қаноатлантирмади. Бу буюк алломани кўз олдимда гавдалантириб, кўп ижод қилганимдан 1984 йили апрель ойида эрта тонг тушимда кўрганман. Ҳазрат Навоий бизнинг уйимизда меҳмонхонада туриб-

дилар. Мен у кишини кузатмоқчи бўлиб айвонда турибман. Жуда аниқ кўрганман. Хануз қувонч билан эслайман.

Сеvimли ёзувчимиз Ойбек ҳам Навоий романини ёзганида “Навоий доимо ҳамроҳим бўлди” деб ёзган экан.

Мен ҳам ижодкор сифатида Навоий образини яратишни орзу қилдим. Ва ниҳоят 30 йиллик меҳ-

натим самараси ҳосил бўлди. Ҳазратнинг бутун буй-баста билан турган тўлақонли портрети тайёр бўлди. Унинг чехрасида вақимлик, инсонийлик, адолатли, халқсеварлик фазилатлари яққол акс этган.

Мен бир нарсадан жуда хурсандман ва фахрланаман. Шарқ халқлари тарихида ҳеч бир расом буюк алломалар портретларини, ўз замондошларининг портретларини расм қолдирмаган. Бу фақат Ўзбекистондагина яшса бўлган.

● Ёқуб АҲМЕДОВ, Ўзбекистон халқ артисти:

— Санъаткор сифатида ҳазрат Алишер Навоий бобомиз руҳи олдида оз бўлсада санъаткорлик қарамини ўзим деб ўйлайман. Менинг назаримда Навоий образини яратишга орзуманд санъат-

корлар жуда кўп. Бундай ишонч, бундай бахт ҳаммага ҳам насиб этавермайдик.

Кўп йиллар санъаткорлар сафида сахнада турли-туман образлар яратдим. Лекин энг катта орзум Алишер Навоий образини сахнада талқин қилиш эди.

Баъзан шундай савол беришадим: “Ш

Шарқ дурдоналари

03-03 ўрганиб домо бўлар...

• Форс донишмандларидан Барзу ал-Ҳаким насихатлари:

— Хар нарсанинг пайдо бўлиши учун бир сабаб бўлади. Шунинг учун нима вужудга келган бўлса, аввало унинг сабабини қидирмоқ лозим. Масалан, яхши ҳаёт кечириш сабаби мурося, сирнинг ошкор бўлмаслиги сабаби ўзгалар сирини очмаслиқда, ифбат сабаби ўзгаларга ёмон ниятда кўз тикмаслиқда, гина сабаби бадфайолик, дўстлик сабаби очик юзлилик, жудлик сабаби азоб, адоват сабаби хилофлик, хорлик сабаби тама, иззат сабаби қаноат, наҳот сабаби ростлик, улуглик сабаби эса тавозедадир.

• Елгончилик балосига дучор бўлмайин десанг ростўйлик хислатини широк қил, нимаки айтсанг айтинганига вафо қил. Ҳасад дардига йўлқмай десанг ўзгалар молу давлатга етса хурсанд бўл! Оқил кишиларга ёқмай қолишдан қўрсанг, ҳаёт отига мин!

• Беш киши беш айбга йўл қўйса, беш пушаймонлик мевасини тотлади. Биринчиси, зарур ишни орқага суради ва вақт кетади. Иккинчиси, ақил дўстни хафа қилади ва балого мубтало бўлади. Учинчиси, душмандан эҳтиёт бўлишдан гофил бўлади ва зиён қўради. Тўртинчиси, ҳаёли, покдамон хотинини қўлдан беради ва ёмон хотинга дучор бўлади. Бешинчиси, гуноҳ ишлардан қўрмайди, оқибат ўлимга маҳкум бўлади.

Яна Барзу ал-Ҳаким айтди:

— Бир неча нарсаси борки, улар бошқа нарсаларга доимо тобебдир. Масалан: мурувват ақил, рои ва тадбир тажрибага, ақиллик муҳаббатга!

Абу Аҳмад ибн МУҲАММАД.

• Келтирадиларким, Абу Даъло номли бир киши бўлиб, у ўзининг ҳаёти ҳақида қуйидаги ҳикоятни айтган экан:

— Мен ёшлик айёмда ёмон кишиларга қўшилиб, дала ва чангалзорда йўлтусарлик қилардим. Бир кун одамларимиз: «Шаҳардан бир қарвон чиқиб келмоқда. Қарвоннинг олдида бир йигит ўз қанизага билан келмоқда. Йигитнинг жаҳоирлари кўп бўлиб, ўзи ниятда ботир, бир ўзи юз кишига баробар келади» деб хабар беришди.

Мен бу хабарни эшитиб, эллик нафар қароқчи билан қарвон томон равона бўлдим. Тун эди. Пистирмада пойлаб ётдик. Зир қилинган қарвондаги йигит ўз қажавасида қарвондан анча олдинлаб кетган экан. Пистирмадан отилиб чиқиб, йигитни ўз қанизага билан асир олдик. Уларнинг қўл-оёғини боғлаб, етиб келган қарвонга ҳужум қилиб, уларни ўлдирдик ва мол-мулкни талаб олдик.

Манзилга етиб келиб, ўтирган эдимки, қўли боғланган йигит олдимга келиб, менга салом берди ва деди:

— Эй, шердил одам, маълуминг бўлсинки мардлик билан номардлик ораси бир қадамдир. Мард эса мард кишилардан тугилади. Биздек қаров ва бенаво кишиларга мардлик қўрсатишининг сўрайман. Кимки бировга яхшилик қилса, ўзига яхшилик қилипти, деган мақол бор. Мен сенинг олдинга паноҳ тилаб келдим, мурувват қил!

Унинг гаплари менга таъсир қилди ва дарҳол қўлини ечимди ва дедим:

— Эй, йигит, нима тилагинг бор, гапир!

Йигит деди:

— Мен савдогар кишиман. Менинг барча молим сенинг қўлингда. Мени қўйиб юбор, манзилга еттулик мол бер! «Ўри бўл, инсофли бўл», деган мақолни эшитганимсан!»

Унинг гапларидан менда ажиб ҳолат пайдо бўлди. Айтганини қилиб, унга отни ҳам инъом қилдим.

Йигит раҳмат айтиб деди:

— Сен менга яхшилик қилдинг. Яхшилигинг албатта қайтади. Эшитмаганимсан шундай бир мақол бор:

Яхшилик қил, Дажла ичра от, Яхшилигинг қайтади бот-бот.

Мен бу мақолни эшитган иргиб турдим ва йигитни қўчоқлаб ўлдим. Йигитни ёнимга ўтказиб, бошимдан ўтган ва юқоридаги мақолага алоқадор бўлган бир воқеани унга хикоя қилиб дедим:

— Биз бир кун ёш қароқчилар билан Дажла дарёси бўйида бир қарвонга ҳужум қилдик. Қарвондагилар голиб келиб, бизни қириб ташлашди. Мен ярадор бўлдим. Қарвондагилардан бири устимга келиб, тирик эканимни сизди ва қўлини кўтариб, чопиб ташламоқчи бўлди. Шу онда бир қария уни тўхатиб қолди ва деди:

— Бу чала ўлик йигитни чопиб нима қиласан? Менинг унга раҳим қилади.

Сўнг у менинг ярамни боғлади. Чайласига олиб бориб, парвариш қила бошлади. Хўшига келиб қарияни қўрғач йиғлаб юбордим. Қария менга:

— Эй ўғлим, йиғлама! Мен сенга ҳолис яхшилик қилмоқдаман. Яхшилигим менга қайтмаса болаларимга қайтади, — деди. Сўнг сен айтган «Яхшилик қил, Дажла ташла» деган мақолни айтди. Мен тузалгач от берди ва кузатиб қўйди. Мен унинг қимлигини ва қаерда туришини сўрадим.

У исми Аҳмад Басрийлигини, Басра шаҳрининг фалон маҳалласида туришини айтди. Сен айтган мақолни эшитиб ўша ўтмиш эсимга келди. Сен химсан, дея сўради. Маълум бўлишча йигит қариянинг ўғли экан. Қароқчи йигитни қўчоқлаб йиғлаб юборди. Ва йигитга ўзи бир вақтлар деярли ўлганлигини, бироқ унинг отаси эса уни тириктириб оёққа турғазганилигини сўзлаб берди. Йигит кетмоқчи бўлиб турганда қароқчининг шериклари келиб қўлиб унга йигитни ўлдирганини буюрдилар. Аммо у ўлдирмаслигини билдиргач, шериклари унинг ўзини ҳам ўлдирмоқчи бўлдилар. Икки киши бўлиб биз қароқчиларни қириб ташладик. Шундай қилиб қария қилган яхшилиқни унинг ўлига қайтаришга муваффақ бўлдим.

Назм

Хар ким нима қилса ўзига қилар,
Қилган иши қайтар бир кун ўзига.

Биз хайрлашдик ва мен қароқчиликни ташладим.

**Муҳаммад ЖАБАЛУДИЙ,
Форсийдан Маҳмуд ХАСАНИЙ таржимаси.**

— Ўткир нафас йўли касалликлари ичда вирусли инфекциялар кўпчилигини ташкил этади. Уларнинг орасида грипп айниқса ўткир юқумли касаллик бўлиб, ҳаво-томчи йўли орқали юқди, эпидемик ва пандемик тарқалишлар билан намойён бўлади.

Грипп касаллигининг клиник кўринишлари организмнинг умумий интоксикацияси ва нафас органларининг зарарланиши билан изоҳланади.

1918—1919 йилларда юз берган йирик ўта грипп пандемияси 20 миллион кишини ноубуд қилган эди. Бу муҳим ҳодиса грипп касаллигининг этиологияси потогенези клиникаси ва эпидемиологиясини мукаммал ўрганишга туртки бўлди.

Грипп одамлар орасида учрайдиган энг оммавий, тез ва кенг тарқалувчи юқумли касалликдир. Вирус этиологияси ўткир нафас йўлларидаги бошқа касалликлар орасида грипп — 75 фоизни ташкил қилса, грипп эпидемияси йилларда бу 85—90 фоизга ўтирилади.

Грипп юқиши ҳаво орқали, нафас органларининг шиллик қаватларида жойлашган вирус таначаларидан юзага келади. Вирус бу органларнинг эпителий ҳужайраларида кўпайиб, уларнинг қўллаб-қувватлаб бўлишига олиб келади. Шикастланган ҳужайралардан вируслар балғам орқали бронхлардан атроф-муҳитга ажралади (йўталганда, гапирганда, аксирганда) ва шу тариқа бемор одам атрофидаги соғлом кишиларга касаллик юқтириб юради.

Касаллик ўткир бошлангич, яширин даври бир неча соатдан 2 кунгача, баъзи ҳолларда вирус бемор организмидан касалликнинг яширин давридаёқ ажралиб чиқа бошлайди. Аммо вирусларнинг фаол ажралиб чиқиши касалликнинг биринчи кўнига ўтирилади. Вируснинг 20—40 кун, ҳатто

Аҳолининг турли ёшдаги гуруҳлари орасида грипп билан касаллиқни ҳодисалари улар орасидаги иммунитет даражаси билан белгиланади. Агар 6 ойгача бўлган болаларда пассив иммунитет

Мутасаддилар фикрича...

ДАСТЛАБКИ ВАЗИФА — ЭМЛАШ ВА ТОЗА ҲАВО

Рашид АЙНАБОВЕВ,
Ҳамза тумани санитария-эпидемиология станцияси коммунал-гигиена бўлими мудир:

ГРИППДАН ЖУДА ҲАМ ЭҲТИЁТ БЎЛИНГ!

150—180 кундан кейин ҳам аниқлашни кузатишдан Грипп билан оғир беморларнинг касалхонадан чиқишида уларнинг ёшига, касалликнинг клиник шаклига ҳамда беморнинг касб-корига эътибор берилади. Болалар муассасалари ходимлари, туғруқхоналар ва касалхоналар ходимларига айниқса катта эътибор берилади шарт. Чунки бу жойларга реконвалесцентлар қўлланган ҳолда ҳўлат билан тазалаб турилади, бемор идиш-товуқлари эса қайнатилиди. Шунингдек, поликлиника, касалхона, болалар муассасалари ходимлари, савдо ва маиший хизмат ходимлари оғиз ва бурунни беркитиб турувчи 4 қават доқадан тайёрланган ниқоблар

қўрсаткичлари юқори.

Грипп кучайган даврда касалхоналарда қўшимча ўринлар ажратилиши ва беморларга хизмат қўрсатиш тизими кенгайтирилиши керак. Беморлар жойлашган хоналар тез-тез шамоллатилиб, дезинфекция моддаларини қўлланган ҳолда ҳўлат билан тазалаб турилади, бемор идиш-товуқлари эса қайнатилиди. Шунингдек, поликлиника, касалхона, болалар муассасалари ходимлари, савдо ва маиший хизмат ходимлари оғиз ва бурунни беркитиб турувчи 4 қават доқадан тайёрланган ниқоблар

бўлса, 6 ойдан 3 ёшгача болалар гриппга айниқса мойил бўлади. Катта ёшдаги аҳоли гуруҳлари орасида ҳам касалликнинг тарқалиши юқори.

Грипп кучайган даврда касалхоналарда қўшимча ўринлар ажратилиши ва беморларга хизмат қўрсатиш тизими кенгайтирилиши керак. Беморлар жойлашган хоналар тез-тез шамоллатилиб, дезинфекция моддаларини қўлланган ҳолда ҳўлат билан тазалаб турилади, бемор идиш-товуқлари эса қайнатилиди. Шунингдек, поликлиника, касалхона, болалар муассасалари ходимлари, савдо ва маиший хизмат ходимлари оғиз ва бурунни беркитиб турувчи 4 қават доқадан тайёрланган ниқоблар

тақишлари шарт. Грипп авж олданда профилактик тадбирлар шойишнинг режалаштирилиди.

Беморларга ўз вақтида амбулатор ва стационар тиббий ёрдам берилади, уй шароитида даво олаётган беморларга фаол хизмат қўрсатилади, даволаш болалар муассасаларида ва туғруқхоналарда санитария-эпидемиология қонун-қоидаларига пухта риоя қилинади, дориҳоналар етарлича дори-дармонлар билан таъминланади, аҳоли орасида оммавий тадбирлар ўтказилиб, касалхоналар ва болалар муассасаларида карантин тартиби жорий қилинади. Кейинги йилларда мамлакатимизда гриппга қарши қўрилган профилактика чоралари тизимли равишда амалга оширилди. Вакцина 2-3 ҳафтада бурунга томишиш йўли билан юборилади. Бундай эмлаш фақат катта ёшдаги аҳоли гуруҳлари орасида қўлланилади.

Гриппга қарши қўлланиладиган шойишнинг профилактика воситаларининг (интерферон оксолин суртмаси, ремантадин ва гаммаглобулинлар) касалликнинг олдини олишда муҳим аҳамиятга эгадир. Касалликнинг олдини олишда муҳим аҳамиятга эгадир. Касалликнинг олдини олишда муҳим аҳамиятга эгадир. Касалликнинг олдини олишда муҳим аҳамиятга эгадир.

Таъкидлаш жоизки, грипп касаллигининг олдини олишда организмни чиниктириш, яъни бадан тарбия билан шуғулланиш, тоза ҳавода сайр қилиш, турмуш тартибини қайтариш муҳим ўрин тутди.

Юқорида қайд этилган профилактика чоралари биргаликда қўлланилса, касаллиқнинг қўрсаткичи шубҳасиз пасаяди.

Малҳамлар

ШОЛҒОМ

Ватанимизда унинг бир неча тури экилади. Меваси думалоқ — яси, оқ, сариқ, қизил, бинафша ранг. Илди меваси таркибида 17 фоизгача қуруқ модда, С, В, В₂ витаминлари, клетчатка, каротин ва бошқалар бор.

Шолғомдан турли шифобахш таъмирлар тайёрлаш мумкин. Масалан — яхна шолғом: шолғом арчиб, паррак-паррак қилиб кесилди, бетиға бироз туз сеппиб манти қасқонда буда 20 минут пиширилади. Иссиқ шолғом устига сарғ суртилди. Совуғча эса ликопчаларга солиниб, дастурхонга тортилади. (0,5 кг шолғомга 1 чимдим туз ва 1 ош қошиқда сарғ ишлатилди).

Шолғом дўлма: шолғом арчилгач, ўртаси пичоқ билан ўйилиб, «косача» ҳосил қилинади, туз сеппиб қўйилади. Қийма тайёрланиб, унга пиз ва гуру аралаштирилади. Тайёр қийма шолғомнинг ўйилган жойига тўлдирлади ва манти қасқонда 30-40 минут буда пиширилади. Тайёр таом устига сарғ эки қаймоқ солиб, дастурхонга тортилади. (10-12 дон шолғомга 0,5 гушт, 100-150 грамм гуруч, 2 бош пиз, таъбага кура мурч ва зиравор, ярим пизега қаймоқ эки 100 грамм сарғ ишлатилди).

Шолғом шўрва. Бу шўрва худди қайнатма шўрва каби тайёрланади, шолғом гуштдан сўнг паррак-паррак қилиб туғралаб, сабзи пиз ва ҳоказолар билан солиниб, 1 соат давомда митиратиб қайнатилди. Шўрва учун 500 грамм гушт, шунча шолғом, 2-3 дон сабзи, картошка, 2 та помидор, 3-4 бош пиз, дафна япроғи, туз, қошқошқ мурч ва пичоқ учиде зарча керак бўлади.

Муҳаббат
УМАРБЕКОВА
тайёрлади.

Бу ажиб дунё

ҒАРОЙИБ ҒАРАЗАНД

Дунё ажайиботларга тўла. Жулия исми инглиз аёли дунёга келтирган ғаразанднинг жинсий аъзолари йўқ эди. На ўғил, на қизлигини ажратиб бўлмидиган гўдакни шифокорлар кўп яшамиди, деб айтишганда Жулия роса куйинди. Лекин орадан бир йил ўтса ҳамки гўдак ўлмади, балки яхши ривожлана борди. Бир ёшдан ўтган гўдакни кузатиб турган шифокорлар ундаги ўзгаришлардан хайратга тушдилар. Болада ҳам ўғил, ҳам қизлик белгилари пайдо бўлибди. Унгача Жулия шойишлик гўдагини чўқитирган ва Жоэл деб ўғил бола исмини берганди.

Шифокорлар Жоэлни операция қилиб жинсий органларидан бирини олиб ташлаш кераклигини айтишди. Оана жойлашми колдми: ўғил бўлганим эки қиз. Шунда мутахассислар бола кўпроқ қизлик кўринишларини намойён қилаётганини айтишди. Бечора Жулия роса ўйлаб охири рози бўлди. Жоэлни Жоэлларга айлантириш осон бўлмади. Узоқ мулоҳазадан сўнг Жоэлларда қизлик кўринишлари намойён бўла бошлади. Хўлқ-атвори ҳам қизларга охшамас, нозиклиги борди. Энди унга туғилганлик ҳақида гувоҳнома олиш керак эди. Бу ҳам ўзига ҳош мумкин бўлди. Маҳаллий ҳукумат ўғил бола ҳужжатини қиз қўли бергани кўнмади. Шунда Жулияга Жейсон исми бергани ёрдамга келди. У бюрократлар билан роса олишди ва голиб чиқди. Кейин эса оилада ўғил фарзанд туғилди.

ОМАДЛИ ШҲНҒИШ

Пермлик Михаил Махов Сочининг Головинка посёлкасида яши даи олди ва у ердан ажайиб ёдгорлик билан қайтди.

Ластва ва ниқоб ёрдамида шўнгувчи илосмандлар каторига кирувчи Махов Корё денгиз тубидан рапан чиганокларини олиб чиқди. Бу ўлкалар океан тубининг маъв этилганидан далолатдир. Михаил бу сафар ҳам рапанларни қидира туриб, ўсимликлар орасидан ялт-юлт этаётган нарсани кўриб қолди. Қирғоққа олиб чиққан топила яхшилаб тазалангандан сўнг унинг тилла суви югуртирилган чойнак эканини маълум бўлди. Маҳаллий антикварлар эса чойнакка XVII асрда яшган англиялик машур уста Гилбертнинг белгиси қўйилганлигини аниқлади.

ҚУШЛАР — ЭНГ ЯХШИ КЎРУВЧИЛАР

• Барча мавжудотлар ичда қушлар энг яхши кўра олиш ҳусусиятига эгадирлар. Қанотлиларнинг энг йириги ҳисобланган гриф бургут жуда балангликда учиб, ердаги жуда кичик ҳайвонни ҳам аниқ кўра олади.

• Баъзан дарахт ёнида туриб ўнги баргиде ўрмалаб келаятган қуртни пайқай олаймиз. Чўғуруқлар эса дарахт барги рангига қўшилиб кетган қуртни узоқдан бемалол кўра олади.

• Қалдирғочлар майда-чуйда ҳашаротлар билан овқатланиди. Уларнинг қанчалик тез ҳаракат қилишига қарамай, лочин қушнинг бир зук қўздан қочирмайди, ўта олғирлик билан тугиб олади.

ҲАЁТ ШАРБАТИ

Хар бир организм таркибида сув мавжуд. 70 килограмм оғирликдаги одамнинг тақрибан 45 килограммга яқин суви бор. Тўқималар қанчалик тез ишласа, сув шунчалик кўп сарфланади. Бош мия тўқималарида сув 85 фоизга яқин бўлгани ҳолда бошқа ёғ тўқималарида унинг ярмини ташкил қилади. Урта яшар одам хар кун 2 литрга яқин сув ичади (бунга озиқ-овқат таркибидеги сувлар ҳам киреди). Шу билан бирга шунча микдорда сувниқоқ ажратилиди. Натикжада бир ой давомда оғирлигинииз қанча бўлса, шунча сув истеъмол қилар эканмиз.

Тўполонлар
Мирзамир МИРЗАШОПНОВ,
Маълум НАБИЕВА.

Тошкент шаҳар маданият ходимлари қасаба уюшмаси қўмитасининг жамоаси «Тошкеновдео» акциядорлик жамиятининг раиси Турғун Умарович Хидирова волидин муҳтарамлари

Зайнаббиди ХИДИРОВАнинг вафот этганини муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдирди.

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

«BESH YOG' OCH UNIVERSAL BOZORI»

ОАЖ акциядорлари диққатига!

қилиш ва тасдиқлаш.

2. Жамиятнинг 1999 йилда бўлган молия ва ҳўжал фаолияти юзасидан аудиторлик ҳўлосаси ва тафтиш комиссиясининг ҳисоботини тасдиқлаш. Жамият аудиторини тасдиқлаш.

3. Жамиятнинг 2000 йилга мўлжалланган даромадлар ва харажатлар сметасини тасдиқлаш.

4. Жамиятнинг 1999 йил молиявий-ҳўжал хисоботи бўйича даромадларни

тақсимлаш ва дивидендлар микдори ва уни бериш тартибин тасдиқлаш.

5. Жамиятнинг Кузатув кенгаши таркибига ўзгариш киритиш ва сайлаш.

«BESH YOG' OCH UNIVERSAL BOZORI»

ОАЖ баланс қиймат қўрсаткичлари:

АКТИВ	(мин сўм)	ПАСИВ	(мин сўм)
1. Асосий воситалар	2367,4	1. Устив фойди	2022,0
2. Қиймат қўйималар	30410,8	2. Резервар	359,6
3. Айланма активлар	4529,5	3. Тасдиқланган фойди	1332,2
4. Дебиторлар	13507,1	4. Кредиторлар	47101,0
Жами	50814,8		50814,8

КУЗАТУВ КЕНГАШИ.

Душанба, чоршанба ва жума кунлари чиқади.

Нашир қўрсаткичи — 209

Ҳажми — 2 босма табоқ офсет усулида босилади.

Қороз бичими А-2

Наширни отказиб бериш масалалари бўйича турар жойлардаги почта бўлимига ёки «Тошкент почтаменти»га — 133-74-05 телефонига мурожаат қилишингиз мумкин.

Рўйхатдан ўтиш тартиби: №10.

«Шарқ» нашриёт-матбаа

концерни босмаҳонаси.

Корхона манзили:

«Буюк Турон» кўчаси, 41-уй.

Муассис:
Тошкент шаҳар ҳўқимлиги

Бош муҳаррир
Акмата АҚРОМОВ

Манзилимиз:

700000, Тошкент шаҳри,

Матбуотчилар кўчаси, 32

ТЕЛЕФОНЛАР:

хатлар — 133-29-70;

эълонлар:

133-28-95, 132-11-39.

факс: (3712) 133-29-09.

Буюртма Г-08.

Босмага топшириш вақти 11.30

1 2 3 4 5 6